

brugt. Alene det, at man her raaber Hør, er mere betegnende end en hel Udvilling. Det er Noget, man har Glæde af, og jeg vil haabe, at den Belouillie, man viser for dette simple, karakteristiske Udtryk, ogsaa maa blive det mere Reelle, som bliver fremført fra min Side, til Del. Jeg tror, at det er ubestrideligt og uimodsigeligt, at det her ingen Betydning har, at Ministeren har raadet over Noget, hvortil han ikke har Bevilling. Ministeren har mangfoldige Ting at raade over, ogsaa ved Theatret, som der ikke er Stygge af Tvivl om, at han ikke skal have Bevilling til at raade over, og selv med Hensyn til Reserverfonden er det uden nogenstomhelst Betydning, naar det maa siges, at det laa i dette Theaters særlige Karakter, at Ministeren maatte have en saadan Bemyndigelse. Det kan ikke hjælpe, at man som den ærede Ordfører finder paa at sige, at det er det Summe, om man tager Pengene fra Theatret eller fra Sorø; Sorø og Theatret ere to himmelvidt forskellige Ting. Theatret er en Entreprise af en hel anden Natur end nogetstomhelst Andet; det har været indrømmet lige fra den allerførste Tid, vi have haft med de Sager at gjøre, at vi her have at gjøre med en Entreprise, som er afhængig af forskellige Omstændigheder, og hvor en Minister maa træde anderledes op end ellers. Det var netop det, som førte til, at man i 1858 under Tschernings Auspiciet sagde: Lad os endelig være fri: lad Theatret raade sig selv, lad os give Tilskudet, men lad det selv tage Beslutning. Man gjorde den rigtige Bemærkning, at det var uhyggelige og uheldige Forhandlinger, der foresaldt om disse Theatersager — hvor tiltrækkende de end syntes at være for Medlemmerne, naar de kom til dem — og man gik ind paa dette Forslag. Det er saa langt fra, at vi vare i Strid derom, at det skete i Overensstemmelse med den Rigsdag, som dengang eksisterede, — det var ganske vist i 1858, og som mente, at man var bevre tjent med, at Theatret selv tog Beslutning over, hvad det havde samlet ved Hånd, i Forbindelse med Tilskudet fra Staten. Man vilde den Gang virkelig ikke bryde Staven ved at sige, at man ikke var kommen til den bevillende Myndighed. — Med Hensyn til den anden Del af Sagen, nemlig Spørgsmaalet om Theaterbygningen, skal jeg ganske vist heller ikke falde paa nu at gaa langt ind paa den; der vil blive rundelig Leilighed til at komme nærmere ind derpaa, men jeg vil dog gjøre opmærksom paa, at det, der var bestemt for Theaterbygningen, og det, der blev anvendt ved Overskridelser, der bleve nødvendige, tilfammen ikke udgjør mere end omtrent det samme Beløb, som blev skudt til fra Kommunen og Private. Den samlede Sum, der blev anvendt til Theatret, er et aldeles spinesaldende ringe Beløb for overhoved at tilveiebringe et større Theater, som her var blevet en Nødvendighed; det er et saa lavt Beløb, at man ingen Steder kan paavise noget Lignende, og efter at Theatret saaledes er

tilveiebragt, er det jo Statens fuldstændige Eiendom, uden at der er givet Andre nogen Part, Lod eller Del i Ledelsen. Lige over for de forskellige Vanskeligheder, der ere indtrufne, og som maa træffe ethvert stort og want Foretagende, vilde det være rimeligt at være lidt billig, især naar det er lykkes at faae Foretagendet gjort ferdigt; men man maa erkende, at det er et Hensyn, som man her med Lethed har sat sig ud over. Dette altsaa med Hensyn til Spørgsmaalet om Berettigelsen. Jeg paastaar for mit Vedkommende og det med den allerfuldste Sandhed, at jeg intet Dieblit har været i Tvivl om, at jeg kun gjorde, hvad jeg i den Henseende netop som konstitutionel Minister maatte anse for min Pligt. Dette kan jo forøvrigt være underkastet forskellige Meninger, og der kommer en Afgjørelse derpaa som paa alt Andet; men jeg kan kun sige, at man ikke er berettiget til at mene, at det skulde ligge som en Værdommelighed for Ministrene for Undervisningsvesenet, at de skulde have Lykt til egenmægtigt at raade over Midler, hvortil de ikke have Bevillingsmagtens Samtykke, paa saadanne Punkter, hvor de maatte anse Bevillingsmagtens Udøvelse som nødvendig og mulig. Naar man dernæst har sagt, at man nu var kommen saa vidt, at der maatte gives Noget for, at Theatret ikke skulde blive en endnu langt større Byrde, og saaledes, at der vilde fremkomme en for Staten utaalelig Tilstand i finantsiel Henseende, kan jeg ikke undlade i stor Korthed at gjentage, hvad jeg sandsynligvis har sagt tidligere — jeg har jo saa tidt haft Ordet i denne Sag, at det er vanskeligt at sige noget ganske Nytt — at det forekommer mig, at den hele Opsættelse fra Folkethingets Side lige over for Theatret tager sig noget besynderlig ud, naar man lægger Mærke til dette Theaters Historie i finantsiel Henseende. Dengang jeg første Gang havde den Ære at være Kultusminister, i 1854, var Indtagten af Theatret 550 Rd. i Gjennemsnit for hver Aften, hvorimod Indtagten nu paa Budgettet, om jeg ikke tager feil, er opført til 1,300 Rd. Med Hensyn til Statsstilskuddet kan det derhos med Sikkerhed siges, at det i de første Aar, jeg havde dermed at gjøre, var omtrent 100,000 Rd. om Aaret, naar man regner rigtigt, medens vi nu, om jeg ikke tager feil, have bragt det ned til 30,000 Rd. Der var i en tidligere Tid, nemlig da jeg fik dermed at gjøre, en stadig Udgift af 50,000 Rd. og derover; der var en Udgift, som kaldtes extraordinær, til Sædtillæg; den beløb sig i visse Aar til 25,000 Rd., og gjennemsnitlig var den 15,000 Rd. Der var endnu en Ting af største Betydning for Theatret, nemlig den kongelige Ansættelse for Stuepillerne i Forbindelse med Pensionsret. Dette har man berøvet Stuepillerne ved det lgl. Theater og dermed har man ikke alene berøvet dem et bestemt Beløb, men Noget, som er meget mere, nemlig den Betydning, som lgl. Ansættelse har. Det er aldeles sikkert, at